

експортного потенціалу регіону біло б більш інформативним, якщо б було представлено аналіз експортного потенціалу й інших галузей економіки регіону.

Також вважаємо, що вплив результатів експортної діяльності на показники соціально-економічного розвитку регіону доцільно продемонструвати за допомогою математичного моделювання, що допоможе більш чітко ідентифікувати зв'язки елементів експортного потенціалу, визначити механізми його реалізації.

Монографія Л. С. Кутідзе «Експортний потенціал регіону: сутність, діагностика, механізми реалізації» є вдалою спробою узагальнити те-

оретичні аспекти змісту і структури експортного потенціалу регіону, висвітлити організаційні механізми та фактори його формування й реалізації. Проведені дослідження мають практичну значимість. Монографія становить інтерес як для фахівців-дослідників, так і для працівників державних і регіональних органів влади.

*Рецензент,
Директор Луганської філії
Інституту економіко-правових
досліджень НАН України,
доктор економічних наук,
професор
І. В. Заблудська*

РЕЦЕНЗІЯ

НА МОНОГРАФІЮ В. В. ЛИФАР «ТРАНЗИТНИЙ ПОТЕНЦІАЛ РЕГІОНУ: ТЕОРІЯ, МЕТОДОЛОГІЯ, ПРАКТИКА» / ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ. — ДОНЕЦЬК: ЛАНДОН-XXI, 2012

Серед ключових проблем сучасної економічної науки гостро стоїть завдання забезпечення сталого розвитку економічного потенціалу регіону, однією зі складових якого є транзитний потенціал. За даними РНБУ, транзитний потенціал України на сьогоднішній день використовується тільки на 60 %, а доходи від транзиту і комплексу пов'язаних із ним послуг складають близько 6 % ВВП. Тому питання, пов'язані з використанням транзитного потенціалу, викликають жвавий інтерес як у науковців, так і у практиків. Однак більшість публікацій присвячено проблемам реалізації транзитного потенціалу на національному рівні, хоча саме регіон є первинною ланкою формування транзитного потенціалу регіону, і саме на регіональному рівні вирішується багато практичних питань.

Реалізація транзитного потенціалу є важливим чинником економічного розвитку регіонів. Процес нарощування транзитного потенціалу потребує вжиття комплексу організаційних, економічних, фінансових і управлінських заходів, але вихідною точкою при цьому обов'язково стає формування стратегії ефективного використання транзитного потенціалу регіону (ТПР). Все це обумовлює актуальність теми рецензованої монографії, яка є одним із перших монографічних досліджень теоретичних і практичних аспектів управління розви-

тком транзитного потенціалу регіону. Книга складається з п'яти розділів, в яких представлено результати плідної праці її автора, що підтверджується значним обсягом фактологічного матеріалу, розрахункових даних.

Автор розвинув сучасний погляд на можливості формування й реалізації ТПР. У монографії переконливо доведено доцільність і необхідність управління ТПР. Автором сформульовано власне поняття «транзитний потенціал регіону», в якому враховано статичні й динамічні аспекти потенціалу. Формування транзитного потенціалу розглянуто в контексті територіального економічного простору. Механізм використання ТПР розкрито через визначення бізнес-процесів і підпроцесів транзитної діяльності, через ланцюг формування вартості транзитної послуги, імітаційну модель управління бізнес-процесом «Створення транзитної послуги» з урахуванням впливу факторів зовнішнього середовища.

На увагу заслуговують також положення міждисциплінарного змісту, зокрема щодо класифікації факторів формування ТПР. Автор komponує сучасні кількісні і якісні методи економічного аналізу (метод Т. Сааті, SWOT-аналіз, експертне опитування) для обґрунтування стратегічних цілей ефективного використання ТПР.

Із прикладних аспектів монографії привертають увагу результати порівняльної оцінки складо-

вих ТПР сусідніх областей до Запорізької області — Дніпропетровської, Донецької, Херсонської.

У книзі пропонується алгоритм формування стратегічних цілей, сутність якого розкривається через послідовність дослідження від аналізу результатів використання ТПР до аналізу умов формування ТПР, а також з урахуванням композиційного змісту ТПР.

Особливе місце в дослідженні займають питання створення міжрегіонального транспортного кластеру і мережі регіональних ТЛЦ. Автором запропоновано алгоритм формування міжрегіонального транспортного кластеру, організаційно-функціональна структура регіонального РТЛЦ, концептуальна схема механізму управління організацією ТЛЦ. Методика оцінки можливості транспортної кластеризації регіону дозволяє визначити, чи є передумови для інтеграції і створення міжрегіонального транспортного кластеру.

Механізм управління стратегією використання ТПР ґрунтується на інтеграції організаційних, економічних і соціальних видів забезпечення, а також на збалансованості дій всіх рівнів органів влади. Автор висвітлює структуру управління реалізацією стратегії використання ТПР, структуру механізму управління реалізацією стратегії і процес формування механізму управління стратегією, що разом формують уявлення про процес управління стратегією використання ТПР.

У роботі зроблено акцент на взаємодії учасників реалізації стратегії й урахуванні їх інтересів, зокрема, учасників концесійної угоди та учасників регіонального транспортно-ло-

гістичного центру. Відносно концесійних угод проаналізовано можливі моделі відшкодування інвестицій концесіонерам, а для учасників ТЛЦ запропоновано механізм компенсації витрат.

Звичайно, книга не позбавлена окремих недоліків і дискусійних положень. Наприклад, недостатньо розкритий механізм впливу МТК на розвиток регіону чи навпаки, як регіон може впливати на розвиток МТК. Текст монографії не відповідає, у чому полягає відмінність створення внутріекономічної транзитної послуги регіону й зовнішньоекономічної транзитної послуги прикордонного регіону. Порівняльна оцінка складових ТПР має дискусійний характер через перелік показників у кожній складовій потенціалу. Можна припустити, що певні питання залишилися поза увагою автора через комплексність об'єкта дослідження. Проте зазначені недоліки не знижують загальної цінності рецензованої монографії.

В цілому, праця характеризується високим науковим рівнем теоретичних узагальнень і авторських розробок, а також практичною спрямованістю одержаних результатів дослідження. Безумовно, книга буде корисною і цікавою для науковців, керівників транспортних підприємств, державних службовців і практиків.

*Рецензент,
доктор економічних наук,
професор кафедри міжнародної
економіки Східноукраїнського
національного університету ім. В. Даля
В. В. Третьяк*